

Phân tích hình ảnh bát cháo hành trong truyện ngắn Chí Phèo của Nam Cao

Author : Xuyên Chi

Phân tích hình ảnh bát cháo hành trong truyện ngắn Chí Phèo của Nam Cao

Hướng dẫn

Nam Cao đã để lại cho kho tàng văn học Việt Nam một tác phẩm mang giá trị hiện thực và nhân đạo sâu sắc, đó là tác phẩm Chí Phèo. Các nhân vật trong truyện là những con người hiền lành lương thiện nhưng do xã hội xô đẩy khiến họ thành những con người mất hết lương tri. Hình ảnh bát cháo hành trong truyện chính là phần thưởng quý giá mà tác giả ban tặng cho nhân vật, tạo cơ hội cho nhân vật trở về với cuộc sống đời thường.

Hình ảnh Chí Phèo hiện lên trước mắt người đọc trong những trang đầu của tác phẩm là một người ngang ngược, độc ác, xấu xa. Chí cứ sống trong men say và trở thành tay sai đắc lực cho Bá Kiến. Rồi một ngày Chí gặp thị nở, bát cháo hành của thị đã thức tỉnh lương tri đã mất từ lâu của Chí. Nếu như trước đây, Chí chỉ biết uống rượu, chửi bới, dọa nạt, cướp giật, nằm vạ... thì giờ đây khi được ăn bát cháo hành của thị Nở, hẳn thấy lòng thành trẻ con. Hẳn muốn làm nũng với thị như với mẹ. Ồi sao mà hẳn hiền...? Bát cháo có gì đâu, một chút cháo, vài cọng hành và ba hạt muối mà hiệu quả thật không ngờ, bát cháo hành quả là liều thuốc giải độc. Nó vừa giúp Chí Phèo thoát ra khỏi cơn Ốm sau khi say rượu vừa khơi dậy bản chất ý thức con người ở Chí. Phải chăng bát cháo hành đơn sơ chân quê đó đã được nấu bằng tất cả tấm lòng yêu thương chân thật của thị Nở? Đúng vậy, "bát cháo hành" tượng hình cho tình cảm của thị Nở với Chí Phèo, một tình cảm dịu dàng, giản dị nhưng đong đầy ân tình, nhân nghĩa... Đó là thứ tình cảm thiêng liêng giữa con người với con người, thứ tình cảm đó có thể cảm hóa được con người, khiến họ từ bỏ những cái xấu xa để sống đúng với bản chất vốn có của một con người.

Từ khi biết làm người đến giờ Chí chưa được ai nấu cho ăn bao giờ, khi nhận được bát cháo của thị Nở, chẳng biết thị nấu ngon dở thế nào nhưng đối với hẳn thì đó là bát cháo ngon nhất trong cuộc đời hẳn. Chí ăn ngon lành, trong lúc đang húp bát cháo, ta thấy hiện lên trên nét mặt hẳn một niềm xúc động, cái thứ từ lâu đã không còn tồn tại trong con người hẳn. Đỉnh điểm của sự xúc động ấy đã khiến Chí bật khóc. Hẳn đã khóc vì "lần thứ nhất hẳn được một người đàn bà cho. Xưa nay nào hẳn có thấy tự nhiên ai cho cái gì... Hẳn đã nhìn bát cháo bốc khói mà "bâng khuâng, vừa vui vừa buồn và một cái gì nữa giống như là ăn năn... Tự bao giờ những tình cảm con người đã thức dậy trong tâm can "con vật lạ, con quỷ dữ" của làng Vũ Đại ấy. Bên cạnh Chí, thị Nở múc cháo "nhìn trộm hẳn rồi lại cười toe toét. Trông thị thế mà có duyên...". Lần đầu tiên, Chí đã biết đến cái duyên của một con người. Rồi hẳn nhớ lại khi xưa, nghĩ về quá khứ của mình khi phải săn sóc cho "bà ba", phải làm những việc xấu xa, hẳn đã thấy nhục hơn là thích, rồi hẳn thấy sợ. Xưa kia, cũng như bây giờ, hẳn thật trong sáng,

lượng thiện. "Vì vậy bát cháo hành của thị Nở làm hẩn suy nghĩ nhiều. Hẩn có thể tìm bạn được, sao lại chỉ gây thù?" Thật kì diệu, những sự chăm sóc giản dị đầy ân tình và tình yêu thương mộc mạc chân thành của thị Nở đã đánh thức dậy bản chất lương thiện của người nông dân lao động trong hẩn. Đây là một đoạn văn tuyệt bút, đầy chất thơ.

Đoạn văn tả cảnh ăn cháo của Chí khiến Chí thành con người thật đáng trân trọng. Bao ngày tăm tối của Chí giờ đã qua, Chí được trở thành một con người bình thường, được hưởng những điều kiện tối thiểu của con người. Khi thị Nở bê cháo đến bên hẩn, hẩn nhận bát cháo và ăn, "hẩn càng ăn mồ hôi lại càng nhiều", và tất nhiên với một người cảm gió, mồ hôi ra được nhiều là sẽ khỏi. Hẩn cũng thế, đỡ khỏi bệnh. Hẩn đã cảm nhận được vị ngon của cháo: "Trời ơi! Cháo mới thơm làm sao... những người suốt đời không ăn cháo hành không biết rằng cháo ăn rất ngon... Nhưng tại sao mãi đến bây giờ hẩn mới nếm vị mùi cháo". "Hẩn tự hỏi rồi lại tự trả lời... Đồi hẩn chưa bao giờ được săn sóc bởi một tay đàn bà..." Bát cháo hàng đã nói lên tình cảm mà thị dành cho hẩn, Một tình cảm ngàn vàng giữa hai con người cùng cảnh ngộ khốn cùng. Phải nói rằng tác giả đã dành rất nhiều tình cảm cho Chí, mới có thể lột tả được nội tâm của Chí chi tiết đến như vậy. Nam Cao đã cho người đọc hình dung được bản chất tốt đẹp, rất đỗi thường vẫn luôn thường trực trong con người Chí, nó cần có cơ hội mới có thể bộc lộ được.

Thị Nở xuất hiện đúng lúc cuộc đời Chí không còn một lối thoát, bát cháo hành của thị đến khi Chí thèm được ăn. Chính những điều này đã làm sống lại bản chất lương thiện trong con người hẩn. Xây dựng lên hình ảnh thị Nở với bát cháo hành chính là tấm lòng nhân đạo của nhà văn đối với nhân vật của mình. Tác giả muốn chứng minh với người đọc rằng, những con người xấu xa, độc ác, mất hết tính người không phải do tự bản thân họ như thế mà do xã hội đã cướp mất quyền làm người của họ, đẩy họ thành quỷ dữ rồi ghét bỏ họ.

Nguồn: Vietvanhocktro.com